Tizenkilenczedik évfolyam. 279. rendkivüli szám. Kolozsvárt, csütörtök, deczember 8. 1898.

SZERKESZTŐI IRODA:
Belmagyar-utcza végén (Máriaffy-ház) a hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az „ELLENZÉK" előfizetési dija:
Egész évre 16 frt v. 32 korona. | Negyedévre 4 frt v. 8 korona.
Félévre 8 frt v. 16 korona. | 1 hóra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr., vagy 10 fillér.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz.: 9. POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP. Telefon sz.: 9.

KIADÓ-HIVATAL:
Kolozsvárt, Belközép-utcza 33-ik szám.

Egy négyszög czentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.
Reklam sora 1 forint.
Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 forint.
Nyilttéri czikkek: garmond sora után 20 krajczár fizetendő.

Politikai pletykák.

(Napló-jegyzetek)

November 27.

III.

Bánffy megint konferencziát hivatott. Mivel senki sem tudja az okát, ennélfogva mindenki nagyképüsködik, mintha tudná. A következő alakok, ugymint: Verner Gyula, Gyárfás Endre, Szőts Pál, Fejérvári Károly, Zeyk Gábor, Dózsa Endre, Bernádi György, Dániel Marczi, Arányi Miksa, Weiss Berthold, Sámuel Lázár, Kemény Géza, Apáthi Péter, Béldy László, Székely György valószinüleg tudják is. Mert ez a legbensőbb testőrség. Ha Keleten volnánk, ők képeznék, mint eunuchok a hárem őrségét. Itthon csak törvényhozók. Populus Werbőczyanus.

Nagy várakozás közben szólalt meg Bánffy. Azt mondta, hogy a korona bizik benne.

Már megint?! Hiszen a mult héten is bizott. Miért kell azt ujabban kijelenteni? Azért-e, hogy ne higyjük?

Az algebrában két tagadás a megerősités. Signa eadem dant plus. Tehát két minus annyi mint plus. Vajjon a politikában nem ilyen-e a formula: két állitás egy tagadás? Signa eadem dant minus. Egymásután két bizalom annyi mint elbocsájtás. Igaz?

Nevezetes, hogy reggel a legkomolyabb körökben a Ház elnapolásáról beszéltek. Ez a hir minden oldalról megerősitést nyert. Délben fogadta Bánffyt a felség. Este volt az értekezlet.

Bizonyos tehát, hogy az értekezletnek valamelyes czélja volt. Külömben nem hivták volna össze. A czéllal azonban nem rukkoltak ki. Miért? Mivel Bánffy nem kapta meg erre a korona felhatalmazását. Hitte, hogy megfogja kapni s ezért összehivatta a konferencziát. De mivel nem kapta meg: ennél fogva nem volt mondanivalója. Hogy mégis mondjon valamit, ismételte azt, a mit a multkor mondott, hogy t. i. a korona bizik benne.

A Bánffy ur bukását ettől a naptól számitja minden politikus. Erőszakos eszközök használására ugylátszik a felség nem ad engedélyt.

* * *

December 2.

Az államcsiny hires napja szerencsésen leáldozott.

Tegnap Szilágyi Dezső magához kérette az ellenzék vezérférfiait. Megbeszélni óhajtotta, hogy miként lehetne nagyobb izgalmak nélkül keresztül esni a császári jubileumon.

Horánszky kijelentette, hogy az elnökkel szivesen tárgyal, de Bánffyval szóba nem áll. Igy nyilatkozott valamennyi. A Bánffy ur szavában, igéretében, szándokaiban nem biznak. Képesnek hiszik a szószegésre. Felfogásukat keményen tudják indokolni.

Bánffy ur mondta, hogy az önrendelkezés alatt hazánk gazdasági önállóságát érti. Szavát megszegte. Ő mondta, hogy idejében beterjeszti az önrendelkezésről szóló javaslatot. Ezt is megszegte. Azt is mondta, hogy több provizóriumot nem fogad el. Ezt is megszegni készül. Ez az ember nem csak állásának tekintélyét, de személyes szavahihetőségét is elvesztette.

A Ház elnöke amolyan se hus, se hal féle propozicziót tett decz. 2-ára. Néhányan a függetlenségi pártból felszólaltak, ut aliquid dicisse videtur, de csatasorba nem állott senki. Az elnöki ajánlatot senki sem akarta megostromolni. Legyen lud, ha fehér. Ne legyen meg az az öröme Bánffynak, hogy a koronánál denuncziálhassa az ellenzéket. Itt tehát egy okos politikai sakhuzás történt. Az ellenzék nem a korona ellen küzd, hanem a hütelen tanácsosok ellen.

Politikai hirek.

Emmer Kornél országgyülési képviselő, br. Podmaniczky Frigyeshez a következő levelet intézte:

Nagyméltóságu elnök ur!

Van szerencsém nagyméltóságodnak bejelenteni, hogy a szabadelvü pártnak kötelékéből, liberális programmom teljes fenntartásával, kilépek.

Fogadja, stb.

Budapest, 1898. decz. 6.

Emmer Kornél.

A Ház költségei. A Ház jövő évi költségvetésének előirányzatáról tegnap nyujtotta be jelentését a gazdasági bizottság. A Szilágyi Dezső elnök és Molnár Antal előadó aláirásával beterjesztett jelentés (A Ház elé került utolsó okmány, a melyet Szilágyi elnöki minőségben irt alá), a következő preláminareját foglalja magában a képviselőház jövő esztendei kiadásainak: Személyi kiadások: A képviselők tiszteletdijai 1.094,400 frt. A képviselők lakásbérei 348,000 frt. Az 1893, VI. t.-cz. 4. §-a értelmében fölmerülhető esetleges kiadásokra 6000 frt. A választott tisztviselők illetményei 24,800 frt. Hivatalnokok és szolgák illetményei 104,666 frt. Segitségek és jutalmak 2000 frt. Dologi kiadások: Nyomdai költségekre 50,000 frt. Könyvtár gyarapitására 5400 frt. Az 1861. év előtti országgyülések vitái és a vonatkozó iratok egybegyüjtésére 5000 frt. Irodai és háztartási költségekre 40,000 frt. A személyi és dologi kiadások összege 1.680,266 frt. Az országgyülésnek a jövő esztendőben 20,000 frttal több kiadása lesz, mint az idén volt, ama körülmény folytán, hogy a delegáczióknak a jövő esztendő folyamán Bécsben kell ülésezniök.

Szilágyi lemondása.

Szilágyi Dezsőnek ama levele, melyben a Ház elnöki állásáról való lemondását bejelenti, s melyet a Ház tegnapi ülésén olvastak fel, szószerint igy hangzik:

„Nagyméltóságu Alelnök Ur!

Évek előtt, midőn a Ház akarata az elnöki állásra emelt, a Ház előtt elmondtam, hogy nézetem szerint mik az állásommal járó föladatok és az azzal összefüzött kötelességek.

Igyekeztem azokat legjobb erőm szerint teljesiteni.

Helyesen-e, — a fölött a döntés másokat illet, benn a Házban és künn az országban.

Föladatom teljesitésében döntő befolyást elhatározásomra semmi oldalról sem fogadtam el. Ezt kivánta az elnöki szék függetlensége.

Ezzel a függetlenséggel az a kötelesség van összetorrva, hogy az elnök nyugodtan és szorgos szemmel vizsgálja meg, olyan-e még állása és megvannak-e még a szükségszerü föltételek arra, hogy föladataihoz a siker reményével nyulhasson? Ennek megitélésében önönmeggyőződése az irányadó, mert a felelőség is egyedül őt terheli.

Meg kellett győződnöm arról, hogy állásom többé nem ilyen, hogy feladataim teljesitéséhez nem egy feltétel hiányzik.

Ily viszonyok között nem szabad állásomat megtartani. Ezért tisztelettel bejelentem lemondásomat és kérem a Házat, fogadja el.

Fogadja a Ház meleg köszönetemet a kitüntetésért és azért a támogatásért, melyben a Ház minden oldaláról részesültem; fogadják azért az elnézésért is, melylyel hibáim és fogyatkozásaim iránt viseltettek. Nem puszta szólásmód, midőn ezeket elmondom; nem az a kérelem sem, hogy tartsanak meg jövőre is jóindulatukban és szives emlékezetükben.

Fogadja Nagyméltóságod is, valamint választott tiszttársaim támogatásukért és barátságukért hálámat és köszönetemet.

Szilágyi Dezső.

ORSZÁGGYŰLÉS.

Budapest, decz. 7.

A képviselőháznak ma messze kiható jelentőségü ülése volt.

Nem a vita anyaga, vagy a vitatkozás módja adta meg a jelentőségét, hanem az a körülmény, hogy ezen az emlékezetes ülésen lett bemutatva Szilágyi Dezsőnek, a képviselőház elnökének ezen állásáról való lemondását tartalmazó levele.

Az ülést Láng Lajos alelnök nyitotta meg.

Egyszerre elhalt minden zaj. Oly halálos csend uralkodott, mint talán még soha a Ház falai között.

Első sorban ezt a levelet olvasták fel. Lélekzetüket is visszafojtva hallgatták e nevezetes akta minden egyes szavának az olvasását.

Mikor a levél végére jutottak, az egész ellenzék viharosan éljenezte Szilágyit. Perczekig tartott az ováczió.

A mikor elcsendesült az éljenzaj, Láng Lajos alelnök szólalt fel és kijelentette, hogy ő mindenben szolidárisnak érezvén magát az elnökkel, szintén benyujtja lemondását. A baloldalról Lángot is zajosan megéljenezték.

Az ügyhöz most első sorban Kossuth Ferencz szólalt fel. Erélyesen és meleg szavakkal adózott Szilágyi elnök pártatlansága és erélye iránt s mert őt az elnöki széken pótolhatlannak tartja, inditványozza, hogy a Ház ne vegye tudomásul az elnök lemondását.

Polónyi Géza vette át a szót és utalt arra, hogy a lemondólevél is igazolja azt, hogy a kormány és többség nyomást akart gyakorolni az elnöki székre. Fölemlitette azt, a mit ő maga hallott, a mikor az éjjeli ülés alkalmával Perczel belügyminiszter a folyosón azt mondotta Kardos alelnöknek: a miniszterelnök követeli tőled, hogy tedd meg azt, a mit kiván!

— Mindig hamis bort öntenek a pohárba! — szólt közbe Ivánka Oszkár.

A hangulat mindinkább izgatottabb lett, a mikor Polónyi szóba hozta a Berliner Tageblatt czikkét, a mely — mondá — oly aljas, hogy csak pénzért irathatódott. Beszéde végén inditványt nyujt be, hogy a Ház kérje fel Szilágyit lemondásának visszavételére.

Lelkes éljenzaj támadt e beszéd után s e közben jelentkezik szólásra báró Bánffy Dezső. Óriási zaj és felháborodás kél a nyomában.

Egyebek közt ilyen kifejezések hangzanak szét a Házban:

— Ez a hazug akar beszélni?

Eláll? Ki vele! Itt nem beszélhet az, a ki hazaárulásra vállalkozik!

Menjen a klubbjába, ott hebegjen! Eláll!

Ugy se hisszük egy szavát se!

Beszéljen más miniszter, a kinek hiszünk!

Halljuk Fejérváryt! Halljuk Darányit! — hallatszott ki a hangok zürzavarából.

Láng az elnöki széken nem volt képes sokáig Bánffynak a meghallgattatást biztositani. A miniszterelnök kezeit maga előtt összefonva, jobbra-balra kapkodta a fejét, lesve, hogy honnan érkezik számára segitség. A körülötte töm rülő személyes gárda pedig azt kiáltozta az ellenzéknek!

— Majd mi sem hallgatjuk meg a ti szónokaitokat!

Végre is az ellenzék legtekintélyesebb elemeinek sikerült a csendet annyira helyreállitani, hogy a miniszterelnök többszöri hiu kisérlet után beszélni kezdhetett.

Elmondotta, hogy ő neki nem állot érdekében, sem szándékában Szilágyi eltávolitása és igy ő is sajnálja a veszteséget...

— Hiszi ezt valaki? — kérdezte hangosan Ivánka Oszkár.

Bánffy ezután is folytonos gunyos közbekiáltások között, alig hallhatóan mondhatta el, hogy ismerve Szilágyi hajthatatlanságát, mást nem ajánlhat a Háznak, mint hogy sajnálattal vegye tudomásul a lemondást és tegye meg az előkészületeket az uj elnökválasztásra!

Erre megint kitört a zaj és a méltatlankodás a baloldalon. Botrány! Gyalázat! Ő marta ki, azért beszél igy! — kiáltozták. A miniszterelnök a folyósóra sietett.

Mikor Bánffy kiszaladt a folyosóra, felállott Apponyi Albert gróf.

A Bánffy gárda felsziszszent. Elkezdett kurjongatni. Eláll kiáltások hangzottak a jobboldalról. Apponyi perczekig nem jut szóhoz.

Erre az egész baloldal felemelkedett a helyéről és ökölbe fogott kezek emelkedtek a levegőbe. Egymást követték a legszenvedélyesebb kiáltozások.

Erre a jobboldal megrekedt. Lukács miniszter maga kérte a pártbelieket, hogy hagyjanak fel az Apponyi elleni tüntetéssel.

Erre nagy nehezen lecsendesült a zaj és megkezdhette beszédjét gróf Apponyi Albert.

Beszéde elején különösen hangsulyozta, hogy milyen nagy kincset bir a magyar parlamentarizmus Szilágyi Dezsőben. Ezt a kincset — ugymond — nem szabad elveszitenünk a nélkül, hogy egy **utolsó kisérletet** ne tegyünk megmentésére. Egyesitette tehát a maga inditványát Kossuthéval, illetőleg kiegészitette azt akként, hogy a Ház nem fogadván el Szilágyi lemondását, **fel kéri őt ennek visszavételére.**

A néppárt részéről Molnár János támogatta az inditványt, Holló Lajos pedig azt a pótinditványt terjesztette be, hogy a Ház Szilágyi Dezső elnök müködésével azonositja magát.

Erre a szabadelvüpárt részéről föláilott Hegedüs Sándor s kijelentette, hogy a párt réstéről hozzájárul ahhoz az inditványhoz, hogy Szilágyi kéressék fel elnöki széke megtartására.

Most következett a magyar parlamentarizmus egyik legszebb és talán örökké emlékezetes jelenete. Több, a kérdés föltevésre vonatkozó felszólalás után Láng Lajos szavazás alá bocsátotta a kérdést és pedig akként, hogy először az Apponyi—Kossuth-féle indivány kerüljön döntés alá.

És a magyar országgyülés egy emberként állott föl az inditvány mellett. Ennek a rettenetes politikai harcznak kellőközepében egy pillanatra leomlottak a válaszfalak és a nemzet összes képviselői kivétel nélkül ebben a kilátásban olvadtak össze.

— Éljen Szilágyi Dezső!

Csak egy szék állott üresen. Csak egy ember volt, a ki nem vette ki a maga részét a nemzeti közakaratból — a magyar miniszterelnök.

Fejérváry, a honvédelmi miniszter odamutat az üres székre és haragosan kérdi:

— Hol van ilyenkor Bánffy?

Ezen jelenet után Holló Lajos a maga inditványát mint tárgytalant visszavonta.

Erre Láng Lajos felfüggesztette az ülést, s azt javasolta, hogy Szilágyi válaszáig más tárgyat ne vegyenek elő.

Ekkor Apponyi gróf a horvát minister lemondásának okaira hivatkozva, különös fontosságunak tartja a horvátok maga tartását, s kijelenti, hogy ezt a helyzetet a legkomolyabban meg kell vitatni. Kossuth is ez értelemben szól.

Az elnök most a jegyzőkönyv hitelesitését rendeli el.

Rakovszky kifogást tett a jegyzőkönyv ellen, mert szerinte a többség voltaképpen Szilágyi ellen szavazott, mégis egyhangu határozatról van emlités a jegyzőkönyvben.

Utóbb a félreértéseket minden oldalról elenyésztetvén, Láng Lajos alelnök az ülést berekesztette.

Törvényjavaslat a kormánynak adandó főlhatalmazásról.

Tegnap már táviratilag adtunk hirt, hogy a kormánypárt értekezletén Tisza Kálmán a nagy honmentő, a következő törvényjavaslatot nyujtotta be:

1. §. Fölhatalmaztatik a kormány, hogy arra az esetre, ha az 1899. év négy első hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló törvényjavaslat 1898. deczember 31-ig törvénynyé nem válnék, az államháztartás érdekében szükséges teendőket az ebben megállapitott határok közt intézi.

Fölhatalmaztatik a kormány, hogy arra az esetre, ha a magyar-osztrák monarchia két államának kormányai által megállapitott kiegyezési javaslatok ugyancsak ez év deczember végéig törvényhozási elintézést nem nyernének, az azokban tárgyalt ügyekre nézve a teljes viszonosság biztositása esetében a mostani állapotot föntartsa.

2. §. E törvény érvénye 1899. decz. 31-ig tart, de előbb is megszünik az államháztartással kapcsolatos ügyekre nézve, a mint az 1899. év négy első hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló törvény megalkottatott; a többi ügyekre nézve pedig akkor, a mikor azokat illetőleg a törvényhozás másképpen intézkedett. E törvény végrehajtásával a kormány bizatik meg.

Indokolás.

Annak ellenére, hogy első sorban a kormány és azután a szabadelvü-párt részéről is minden megtörtént az indemnity kellő időben való létrejöttének érdekében, épp ugy, mint az ugynevezett kiegyezési javaslatok letárgyalására: mégis a képviselőház kisebbsége részéről követett eljárás következtében, ha kivált ez tovább is ugy tart, alig remélhető, hogy csak az indemnity-javaslat is még ez évben törvénnyé váljék, a többi emlitett javaslatokra nézve pedig ez már teljesen kizártnak tekinthető.

Ha ebben a helyzetben érkezünk el az 1899. évhez, bárki legyen is akkor kormányon, kényszeritve lesz saját felelősségére a későbbi felmentés reményében megtenni mindazt, a mi okvetlenül szükséges arra, hogy az ország összes ügyei megne zavartassanak, érdekei helyrehozhatatlan kárt ne szenvedjenek.

Bizunk a jelen kormányban, hogy ezt, ha kell, meg fogja tenni — bármennyire is érezze az ezzel járó felelősség sulyos voltát — mert az országot anarchiába sülyedni nem engedheti.

Erre e kötelességre rámutatva, hangsulyozni kell hazafiui komoly aggodalmunkat a fölött, vajjon ezzel a „Salus rei publice suprema lex esto" helyesen értelmezett alapelveinek alkalmazásából folyó kötelességteljesitéssel nem alkottatik-e oly preczedens, a melyre ezután az elv tágabb magyarázata mellett hivatkozhatnak majdan más viszonyok között más kormányok, a haza érdeke s az alkotmányos szabadság komoly veszélyeztetésével.

Fájdalom, ezt a veszedelmet elháritani, szemben a kisebbség eljárásával, nincs hatalmunkban.

A törvényjavaslat beterjesztésének egyik czélja fölhivni a képviselőház minden tagjának a figyelmét arra a veszedelemre. Talán elérjük ezáltal, hogy legalább az indemnity-javaslat kellő időre törvénynyé válik. Másrészt e törvényjavaslat beterjesztése által gátat vetni kivánunk annak, hogy az előre s láthatólag bekövetkező szomoru eset bárki által könnyü szerrel főlhasználható preczedenssé ne válhassék. Mert a javaslat benyujtása után ezt csak oly kormány és oly viszonyok közt használhatja föl, a melyik arra is hivatkozhatik, hogy a képviselőház kétségbe nem vonható számszerü többsége előzetesen nyilvánitotta és törvényjavaslat benyujtásával dokumentálta az egyetértést és szelidaritást abban, hogy e rendkivüli eljárás az ország és a nemzet érdekében az adott viszonyok között mint ideiglenes és kisegitő föltétlenül szükséges volt. Kelt Budapesten, 1898. decz. hóban.

*

A magyar alkotmány ellen intézendő legujabb merényletéről Bánffynak a lapok a legelkeserdettebb hangon irnak.

A Budapesti Napló a többek közt ezt irja:

A mit a kormánypárt félrevezetői terveznek, az forradalom: a többségnek forradalma a parlamentárizmus ellen. S ha eddig csupán csalás volt a magyar alkotmányosság, ugy ezentul hitvány hazugsággá fog torzulni. Ahol törvényes meghatalmazás nélkül egy krajczárnyi adót lehet szedni s egy szál katonát lehet állitani, ott a parlamentárizmusból kiveszett minden komoly tartalom; s a hol még ezenfelül egy törvénytelen eszközökkel összeharácsolt többség az alkotmányszegésért járó politikai felelősséget a kormányról leveszi és már előre is magára háritja, ott az alkotmányosság az államcsinyek állandósitására ad ösztönzést a hatalomnak.

A Budapesti Hirlap:

Ha Tisza Kálmán, a mai est hőse, az ellenzéki obstrukczióról azt mondhatta, hogy az lázadás az alkotmány ellen, akkor a szabadelvü párt ma esti értekezletén benyujtott ex-lex-javaslatáról s a szabadelvü párt tüntető hozzájárulásáról bizvást azt mondhajuk, hogy az **összeesküvés az alkotmány ellen.**

Kizárólag deczember 25-ig az összes téli árukat leszállitott árban kiárusitják

Sipos Testvérek
cipő-, kalap-, fehérnemü és uri divatáruházában
Belmagyar-utcza 3. sz.

Nagy választék: férfi- női és gyermek posztó czipők, csizmák, Jäger alsó ingek és nadrágok, harisnyák, keztyük, téli sapkák, sárczipők női 1·25, férfi 1·50. Nyakkendő ujdonságok.

844 32—50

Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A Magyar Állam a többek közt igy emlékezik meg Bánffy uj §-áról:

Ha az alkotmányt a nép forgatja fel és alkot uj szervezetet: forradalomnak nevezik; ha a korona változtatja meg a törvényes államformákat: azt államesinynek mondják. De minek nevezzük azt az öszvérszerü alkotmányváltoztatást, melyet egy a népakaratát meghamisitó, a korona bizalmát bitorló, fel és lefelé egyaránt hazugságra alapitott pártdiktatura követ el a saját uralmának fentartására? Erre nincs név, erre nem volt példa a világhistóriában, a forradalomba oltott államesinynek ezt a jeles iskoláját a szabadelvü párt teremtette meg s a Tisza Kálmán ravaszsága akarná hozzá szerkeszteni a megokolást, hogy mivel törvényt hozni nem lehet az alkotmány előirta utakon: a két Ház hozzájárulásával és a korona szentesitésével, hát hoz törvényt a többség, melynek már benyujtása pótolni fogja a alkotmányos törvényhozási hozzájárulást.

*

A Hazánk „Fenyegetés hazaárulással" czim alatt a többek közt a következőket mondja:

A parlamentárizmus történetében hallatlan dolog, mi a szabadelvü párt mai értekezletén történt. Alkut kötöttek a királyi hitlevélre, a királyi eskü szentségére. A mult tényeiből itélve sok mindenre tartottuk képesnek a Bánffy által összehozott többséget, de arra, hogy saját hatalmi érdekeik silány megmentéséért képesek rámerészkedni a hazaárulás ama gyalázatos utjára, melyen ajánlják a királyi hitlevél széttépését, a királyi eskü megszegését: ezt még erről a többségről se mertük feltenni.

Hogy ezek a gyászmagyarok annyira feledkezzenek meg magukról, hogy saját kézaláirásokkal bizonyitsák hazaárulásukat: ez a politikai becsület sülyedésének oly ijesztő mérve volna, melyet még ebben a pillanatban is nehezen tudunk elhinni.

Az Egyetértés:

Azok az optimisták, a kik azt hitték, hogy a szabadelvü párt tesz valami határozó lépést a fenyegetett magyar alkotmány megmentésére, alaposan csalódtak. A szabadelvü párt nem tett ilyen lépést. Ellenkezőleg valósággal nyilt összeesküvést csinált az alkotmány ellen. Az, a mi ma este a szabadelvü pártkörben történt, botrányosabb mint az mi ott lejátszódott azóta, hogy benne a hatalmi érdekek kultusza mellett üzi a bálványimádást egy szolgalelkü majoritás.

A szabadelvü párt ma az alkotmányvédelem hazug czége alatt csoportosulva kimondta, hogy Magyarországon haszontalan portéka minden törvény, minden jog s a többség akaratának érvényesülését követeli a parlamentárizmus akkor is, ha ezt az akaratot a legvadabb erőszak nemtelen ösztöne sugallja, s ha egyenesen az alkotmány és a parlamentárizmus megfojtására törekszik is.

Szemenszedett hamisság az, a mivel Tisza Kálmán ma előállott, olyan hamisság, a minő rávall Tisza Kálmánra, az elvtelenség nagymesterére, a ki egész politikai pályáján minden cselekedetével csak arról tett bizonyságot, hogy a hatalmi erőszak az ő ideálja, s ennek kedveért kész feláldozni nemcsak elveket, hanem sarkalatos jogokat, országos érdekeket és mindent, a mi hazafilélek előtt becses és szent. Tisza Kálmán, ez a nagy farizeus, azt hangoztatta ma, hogy a mit a parlamenti ellenzék csinál, az lázadás az alkotmány ellen.

Egyik hir szerint a tegnapi országgyülés határozatát Láng Lajos alelnök fogja kézbesiteni Szilágyi Dezsőnek, s személyesen is igyekezni fog oda hatni, hogy Szilágyi továbbra is megmaradjon az elnöki székben.

Komoly politikai körökben azt hiszik, hogy Szilágyi ily nagyszerü bizalmi manifesztáczió után nem tarthatja fenn többé lemondását és igy okvetlenül el fogja ismét foglalni helyét. Mások azonban attól félnek, hogy mivel Szilágyi elhatározását ismételten „megmásithatatlannak" mondotta, ragaszkodni is fog elhatározásához.

Addig is Bánffyék vigan liresztelik, hogy a Ház elnökségére Darányi Ignáczot tartják a legalkalmasabb jelöltnek, mert már volt a Ház alelnöke. Láng Lajos eredetileg már péntekre akarta kitüzetni az elnökválasztást, de a mikor az ellenzék vezérférfiai tudomásra hozták, hogy azt az ellenzék minden erővel meg fogja akadályozni, mindaddig, mig a kormány a lappangó alkotmánykrizissel szemben nem adott kellő felvilágositásokat, az eredetileg szándékolt tervétől elállott.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, december 8.

— **Bem tábornok emléktáblája.** A legnagyobb tisztelettel, hálával és elismeréssel viseltethetik a közönség Kolozsvár város kőfaragó mestereinek hazafias érzülete és áldozat készsége iránt. Ugyanis az Ereklye Muzeum első felhivására Reimann Károly kőfaragó mester és sirkő gyáros irásban bejelentette, hogy a Bem emlék tábla dijtalan elkészitését a legjobb akarattal s a legnagyobb készséggel magára vállalja. Ugyancsak a Nagy testvérek is személyesen felkeresték az elnökséget, bejelentvén, hogy czégük is örömmel készitné el ezt a táblát. Az Ereklye Muzeum elnöksége Deáky Albert vezetése alatt ez örvendetes ajánlatok felett ma d. e. tárgyalt. Mindenek előtt örömét fejezte ki a polgártársak hazafias áldozatkészsége felett, azután a Nagy testvérek czég képviselőjévet megbeszélvén a dolgot, vele egyetértőleg megállapitotta, hogy a jelentkezési sorrendet megtartva, elfogadja a Reimann ajánlatát a Bem tábornok emléktáblájára nézve, miután azonban azt a házat, a melyben a vértanu halált szenvedett Csányi László orsz. teljhatalmu kormánybiztos Erdély sorsát a viharos időkben huzamos időn át intézte, szintén emléktáblával jelölik meg, e tábla elkészitésére kérik fel a Nagy-testvéreket. — A Nagy-testvérek czég képviselője ezt a propozicziót örömmel el is fogadta.

Igy tehát a nagy idők két nagy férfia emlékét fogja fenntartani hazafias polgártársaink emez áldozatkészsége. Az ereklye muzeum már tegnap megkereste a Főtér belközép utczai sarkon levő Teleki Domokos ház örököseinek intézőjét arra, hogy a tulajdonosok beleegyezését megnyerje a tábla odahelyezésére.

— **Szabolcska Mihály temesvári ref. lelkész.** Temesvárról jelentik: A tegnap d. e. 11 órakor megtartott lelkészválasztó ref. egyházi közgyülésen az egyháztagok igen szép számmal jelentek meg. A kettös elnöki tisztet Futó Zoltán szentesi ref. lelkész és dr. Baksa Lajos hódmezővásárhelyi ügyvéd, mint a békés-bánáti ref. egyházmegye kiküldött tanácsbirái töltötték be. A közgyülés egyhangulag kinyilatkoztatta, hogy az üresedésben levő lelkészi állást nem választás, hanem meghivás utján óhajtja betölteni, s arra Szabolcska Mihály felfalui ev. ref. lelkészt hivja meg, Erre dr. Baksa Lajos felhivta a jelenlevőket, nyilatkozzanak, van-e valakinek kifogása e meghivás ellen? Miután egyetlen hang sem emelkedett ellene: Szabolcska Mihályt temesvári megválasztott lelkésznek kijelentette. A megválasztott jeles férfiut erről nyomban sürgönyileg értesitették. Szabolcska Mihály — hir szerint — karácsony első napján tartja Temesváron első prédikációját.

SZINHÁZ.

— **Távozó szinészek.** Sajnálattal értesülünk, hogy a kolozsvári szintársulat három olyan tagja készül elhagyni szinházunkat, a kik három évi működésükkel csaknem nélkülözhetetlenné tették magukat a szinházra nézve. A három távozó szinész nevét alább adjuk. Egyik Janovics Jenő, ki nemcsak mint szinész, de mint kitünő szakrendező is nélkülözhetlenné vált a szinházra nézve. Távozni készül Leövey Leo, az ambitiozus kvmikus, kinek egy pár figyelemre méltó sikeréről épen a napokban emlékeztünk meg. Megválik a szinháztól Bartos Gyula, ez a törekvő szinész, kinek minden föllépéséről csak jót irhattunk. A mint értesülünk, a távozás oka csak nehány forint fizetésemelési differenczián fordul meg. Mindhárom szinésznek ugyanis jobb szerződést ajánlottak fel több vidéki szinháztól. Sajnálatos dolog, hogy épen azok távoznak a szinháztól, a kiknek maradását mindnyájan ohajtjuk és azok maradnak, a kiknek . . . No, de nem folytatjuk.

*

— **Marseillese a szinpadon.** „Az ember tragédiája" holnapi előadására nagy ambitióval készül a szinház. A mint értesülünk, a franczia forradalom jelenetében a „Marseillese" énekelésében a szinház összes tagjai, még az elsőrendü énekesek is részt vesznek, hogy a jelenet minél impozánsabb legyen.

Gyászrovat.

Dr. Tutsek Sándorné meghalt. A legmélyebb részvéttel közöljük a szomoru hirt, mely egy szeretetreméltó fiatal, szép asszony haláláról szól. Dr. Tutsek Sándorné, Székelyföldvári Szilágyi Mariska halt meg tegnap este, élete tavaszán, 24 éves korában, 4 heti sulyos betegség után.

Az elhunytat bánatos férjén dr. Tutsek Sándor ügyvéden kivül, három apró árvája, Izabella, Sándor és Ákos gyászolja. Temetése holnap d. u. 3 órakor lesz a Belmagyar-utcza 15 sz. háztól.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék" táviratai, telefon tudósitásai, és sürgöny-levelei.)

A bomlás.

Budapest, decz. 8.

A helyzet közeledik a kibontakozás felé, minden jel arra mutat. A passiv várakozás ideje letelt már s a kormányra nézve előállt az alternativa, hogy vagy activ cselekszik be a parlamenti viszonyok irányzásába s ezzel fordulatot idézzen elő a helyzetben, vagy pedig ország-világ előtt documentálja, hogy többé nem ura a helyzetnek s az eseményeket engedi nyakára nőni. Mindeddig arra számitottak, hogy az alkotmányon kivüli kormányzással való fenyegetőzés egyfelől, másfelől a korona bizalmának ismételt nyomatékos hangsulyozása elég lesz arra, hogy deconcentrálja az ellenzék egy részét.

Az eredmény épen ellenkező volt azzal, a mit vártak. Előidézték azt, hogy az ellenzéket valósággal megdöbbentette az a végtelen frivolság, melylyel a Bánffy-kormány, nem válogatva eszközökben, a királyi hitlevél széttépésére is izgat, csak hogy hatalmát megmentse.

Soha a többséguralom, a többség joga, tultenni magát mindenen, oly rideg és cynikus korlátoltsággal nem álittatott előtérbe, mint a Bánffy által teremtett léha epigonhad által, mely a pénz jogán nyerve mandátumát, azt hiszi, tovább is adhatja pénzen mindazt, a mit a nemzet pillanatnyi elvakultsága reá bizott: alkotmányunk elidegenithetlen kincseit, a nemzet nagy időkben, sulyos megpróbáltatások árán szerzett jogait, a király és nemzet vérrel pecsételt szent kötését.

Ezek a fenyegető veszedelmek rázták fel most már tespedő közönyéből az ellenzék minden árnyalatát, ezek adták kezébe az önvédelem, az alkotmányos élet létjoga védelmének legsulyosabb fegyverét.

Soha még elszántabb harcz nem folyt parlamentben, mint a milyet Bánffy és többsége ellen indit az egyesült ellenzék, tökéletesen tisztában állván azzal, hogy győz vagy elbukik, egyaránt kötelességét teljesiti.

Nem a kisebbség akarja megbuktatni Bánffyt, de követeli sanctióját annak a rég eldölt erkölcsi bukásnak, melyet a kormány sulyos hibái, adott szavának istelt megszegése a világ minden parlamentjében maga után vontak volna. Mert azt a jogát a többségnek soha el nem fogja ismémerni a kisebbség, hogy erkölcsi absolutiót adhasson az általa támogatott kormány minden bünéért, mely a parlamenti élet alapigazságai ellen el lön követve, hogy megkoszoruzhassa a parlamentárismus nagy elvi követelményei ellen elkövetett visszaéléseket, a melyeken a pártok harmonikus összemüködése, a vélemények tiszteletben tartása s a törvényhozás modus vivendi-je alapszik.

Ha még ezek után fokozhatta valami az ellenzék czéltudatos elszántságát a végső beszámolásban, ugy ez az a minden szemérmet levetközött támadás, melyet a kormány a Ház tekintélyének utolsó öre és palladiuma, Szilágyi Dezső ellen intézett a Berliner Tagblattban, oly czélból, hogy őt visszavonulásra birva, utolsó akadályát is elháritsa a parlamenti absolutizmusnak. Teljesen megbizható értesülés szerint e nagy feltünést keltő támadás eredete két momentumra vihető vissza. Az egyik az, hogy a Pulszky Ágost által Rakovszky István ellen nem rég bejelentett mentelmi esetben, mely teljesen házszabály ellenesen történt, mert a házszabályok világos intézkedése csak az elnöknek biztositja azt a jogot, hogy nagyobb foku rendzavarás esetében a Háznak javaslatot tehessen az ügynek, mentelmi bizottság elé utasitván.

Szilágyi Dezső nem volt rábirható az elnöki jogkör ezen tervezett megcsonkitásakor hozzájárulni, a mely egyszerüen a Ház fegyelmi jogát is a többség discretionarius körébe játszta volna át, s ép azért a mentelmi bizottságot össze sem hivta a Házszabályok flagrans sérelmével construált eset elbirálására. A támadás másik indoka az volt, hogy az elnök kötelességéhez hiven oly glossákkal kisérte a ház ünnepi ülésében Szemere Attilának közjogunkkal merőben ellentétes, a király személyével s a magyar szent korona nimbuszát sértő és devalváló fejtegetéseit, a mely glossák után alig lehet kétséges, hogy Bánffynak a budgetjog tervszerü kijátszására irányzandó s a Tisza-féle felhatalmazási javaslatba burkolt sakkjátszása sem kerülhetett volna a Szilágyi elnöklete alatt napirendre. Mindenki egyaránt csodálattal adózik a Ház jelenlegi elnökének sulyos feladatai közt tanusitott nagy önuralma, rendithetlen alkotmányos érzéke s pártatlansága iránt. Hogy a proscriptio listájába ma már ő is bejutott, az élénken jellemzi az uralkodó rendszer lelkiismeretlenségét, gonosz tervei végrehajtásában tanusitott hideg megfontolását.

Természetesen kettőn áll a vásár, mert az elnök mandátuma, kit a Ház bizalma emelt polczára, nem függ Bánffytól és gárdájától s Szilágyi Dezsőről mindenki felteszi, hogy legkevésbbé lesz most rábirható tisztje letételére a mikor a ház egyhangu kérelmét fejezte ki megmaradására, s mikor az alkotmányos élet utolsó roncsának megmentése van kezeire bizva, hogy legalább a parlamenti élet nemesebb tradicziói adja át sértetlenül az utódoknak.

Mint értesülünk, Bánffy azzal akarta volna megédesiteni számára az elnöki székből való távozást, hogy az uj bünvádi perrendtartás keretében szervezendő koronaügyészi diszes állást kinálta cserébe, de bármily méltó helyen is volna Szilágyi e fényes poziczióban, bizonyára tisztában van azzal, hogy megmaradását most az ország fontosabb érdekei követelik, s nem hagyhatná azt el az alkotmány s a parlamenti tanácskozások rendje végzetes megzavarása nélkül.

Értekezlet Andrássy Tivadarnál.

Budapest, decz. 8.

Andrássy Tivadarnál tegnap délután számos szabadelvüpárti képviselő értekezletre gyült össze. Az értekezlet czélja a szabadelvüpártból való kilépés megbeszélése volt.

Az értekezleten hir szerint a következők határozták el, hogy mulhatatlanul kilépnek a pártból:

Széchenyi Aladár gr.
Thoroczkay Miklós gr.
Weisz Berthold
Emmer Kornél
Enyedi Lukács
Doboczky István
Kabos Ferencz
Teleki Sándor gr.
Teleki Géza gr. (a volt belügyminiszter)
Perényi Zsigmond br.
Fiáth Miklós br.
Andrássy Tivadar gr.
Andrássy Gyula gr.
Széll Kálmán
Ferlicska Kálmán
Matuska Péter
Groisz Gusztáv
Batthiányi Lajos gr.
Sztáray Gábor.

A névsor mutatja, hogy a szabadelvüpárt legtekintélyesebb tagjai készülnek elhagyni a pártot. Nem tartjuk érdektelennek idejegyezni, hogy milyen kicsinylőleg emlékezik meg a kilépőkről a „Magyar Ujság":

„Elterjedt hirek szerint ma a délutáni órákban Andrássy Tivadar gróf lakásán értekezletre gyült össze nehány képviselő, **kikre a szabadelvüpárt komolyan eddig se számitott.**"

Ez a hang különben nem szorul bővebb magyarázatra.

A válság.

Budapest, decz. 5.

A tegnapi országgyülés után ugy a függetlenségi, mint a nemzeti párt vezetői értekezletet tartottak.

A megbeszélés tárgyát első sorban Szilágyi Dezső lemondása és Tisza Kálmán határozati javaslata képezte.

Mindkét párt el van határozva, hogy a magyar alkotmány ellen intézendő merényletet minden áron megfogja akadályozni.

Bánffy miniszterelnök, — nehogy hivei közül sokan elpárologjanak tőle, a Tisza-féle javaslatot nyakra-főre iratja alá, mert ezzel ugy véli, oly szorosan magához köti az alairókat, hogy azok tüzen-vizen aztán követni fogják őket.

Eddig sikerült **214** kormánypárti kormánypárti képviselőt megszerezni az aláirásra s mint kormánypárti forrásból hirlik, azt remélik, hogy még **25-ön** fogják aláirni.

A horvát képviselők majdnem mind kilépnek a kormánypártból, mert nem akarnak a legnagyobb alkotmánysértésnek bünrészesei lenni.

A kilépő képviselők névjegyzékét csak akkor lehet majd teljes hitelességgel megállapitani, a mikor a távollevőkhöz intézett távirati felszólitásokra, melyeket a Tisza-javaslathoz való csatlakozásra küldtek szét, a válaszok beérkeztek. Mert nemcsak a jelenlevők, hanem a távollévők közül is igen sok a diszidens,

Magáról Tisza Kálmán felhatalmazási javaslatáról azt beszélik a kormánypárt kebelében, hogy az nem Tisza Kálmán, hanem a miniszterelnökség kodifikaczionális osztályának mestermüve. Ennek igazolására felhozzák, hogy a javaslat tartalmát báró Bánffy már napok előtt ismertette bizalmasabb embereivel, sőt a miniszteri tanácsban is megfordult.

Hogy miért akarják azt Tisza Kálmánnal és nem a kormány által közvetlenül benyujtatni, annak a magyarázata az, hogy **ehhez a javaslathoz a kormány nem tudná megnyerni a korona előleges beleegyezését, a mely pedig minden kormányjavaslatnak egyik előfeltétele.**

És mivel a korona előleges hozzájárulása az alkotmányválság e neméhez ki van zárva, báró Bánffy azt a vakmerő csinyt próbálja követni, hogy a pártjával szankczionáltatja előre az alkotmánysértést, azt tartva, hogy **ilyen modón volna a korona elvonható az alkotmányra tetett esküje meg nem tartásának tekintetében érthető szemrehányásoktól.**

A holnapi országgyülés elé mindenki nagy érdeklődéssel tekint, mert Szilágyi Dezső elhatározásáról a legkülönbözőbb hirek keringenek.

A válság oka.

Budapest, decz., 29.

Kormánypárti körökből azt a furcsa hirt korpoltálják, hogy az egész válságnak különben gróf Héderváry az oka, a ki miniszterelnök akarna lenni. Hogy az ő chanceait Bánffy megrontsa, Szilágyi Dezsőt fogja ajánlani utódául, ha esetleg erre kerül a sor és éppen ezért a félhivatalos „Magyar Ujság" azt a feladatot kapta, hogy lapjában jelentse ki azt, hogy Szilágyi elnöki méltóságában mindig a kormány intencziói szerint cselekedett s hogy a kormányon kivül álló okok idézték elő lemondását. Ez lett Szilágyi rehabilitácziója — fölfelé.

Az ellenzéki pártok Szilágyinál.

Budapest, decz. 8.

Az ellenzéki pártok nagy küldöttsége tisztelgett ma Szilágyi Dezsőnél, a képviselőház volt elnökénél, hogy őt maradásra birja.

Szilágyi a küldöttséget igen szivélyesen fogadta s örvendezve fejezte ki azt a jó hatást, melyet a tegnapi országgyülésen az **ellenzék inditványa** tett reája.

Szilágyi válaszában oda nyilatkozott, hogy a **tegnapi egyhangu határozata a Háznak igen nehéz helyzetbe hozta s ép oly nehéz a helyzete a megtörtént lemondással szemben is.**

Határozott választ nem adhat.

Előbb megfontolásra van szüksége, hogy elhatározását tudathassa.

Kilépések.

Budapest, decz. 6.

A Tisza-féle törvényjavaslat a legnagyobb felháborodást keltette a kormánypárt kiválóbb embereinél.

Legujabban az a hir, hogy Semsey László, gr. Csáky Albin, Hieronymi Károly, Györffy Gyula, Chorin Ferencz kilépnek a pártból.

Tisza javaslata a büntető törvényszék előtt.

Budapest, decz. 8.

Az a mély felháborodás, a mit Tisza Kálmán hallatlanul vakmerő legujabb törvényjavaslata mindenfelé felkeltett, nemsokára erőteljes retorsióban nyilatkozik meg. A retorsiók egyik neméül hir szerint egy ellenzéki képviselő megfogja interpellálni az igazságügyminisztert, hogy utasitotta-e már az ügyészséget Tisza Kálmán és az általa benyujtott törvényjavaslatot aláirt képviselők elleni bünvádi eljárás bevezetésére. Tisza javaslata ugyanis — különös tekintettel annak indokolására, magában foglalja a törvény kötelező erejének megtámadását, a mi a törvény 145. §-ába ütközik és 5 évig terjedhető szabadságvesztés büntetést von maga után. Ha az igazságügyminiszter nem ad kielégitő feleletet, a főváros polgárai közül többen maguk tesznek bünvádi feljelentést Tisza Kálmán és a többi Bánffy huszár ellen.

Krieghammer marad.

Budapest, decz. 8.

Fehérváry ismeretes kirohanása alkalmával a kormánypárti lapok azzal feleltek az ellenzék támadására, hogy Krieghammer közös hadügyminiszter **menesztetni fog.**

Most, mint Bécsből telegrafálják, a király döntött ez ügyben s pedig ugy, hogy Krieghammer megmarad az **állásában.**

Főispán és szerkesztő párbaja.

Szeged, decz 7.

Szegeden a „Közvélemény" czimü hétfői ujság igen hevesen támadta meg Kállay Albert főispánt, az irván róla, hogy saját czéljaira a várossal béreltetett vadászterületet és ugyancsak saját czéljaira jégvermeket épittetett, sőt még ebédjét is a várossal fizettette meg. Kállay főispán erre Elvert huszárezredessel és Pálfy tanácsnokkal provokáltatta Roskovitz Arthur szerkesztőt, a ki Kószó és Becsey ügyvédeket nevezte meg segédeiül. Holnap pisztoly és kardpárbaj lesz közöttük harczképtelenségig.

Főszerkesztő:
BARTHA MIKLOS.
Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.